**MT-besluit gemeente Aalten**

| | |
|---|---|
| **Zaakkenmerk/Onderwerp** | Z/22/123785/Toekomstbestendig begraafplaatsenbeleid gemeentelijke begraafplaatsen Aalten |
| **Verantwoordelijk organisatieonderdeel** | A3 Team Dienstverlening |
| **Zaakkenmerk/Documentkenmerk** | Z/22/123785/D-487211 |
| **Vertrouwelijkheid** | Openbaar |

Toelichting voorstel

**Samenvatting**

De gemeente Aalten heeft het beheer van 7 gemeentelijke begraafplaatsen. De exploitatie van deze gemeentelijke begraafplaatsen is verre van kostendekkend, mede omdat het aantal begravingen afneemt. Er zijn al diverse stappen genomen om de kostendekkendheid te verbeteren (2008, 2012 en 2019), maar de impact van die maatregelen is tot nu toe relatief gering. Het is gezien de historische en huidige maatschappelijke ontwikkelingen niet realistisch om ervan uit te gaan dat een kostendekkende exploitatie haalbaar is. Toekomstbestendig beheer vraagt een nieuwe visie en andere keuzes, een goede balans tussen levensbeschouwelijke, maatschappelijke en bedrijfseconomische waarden.

**Voorgestelde beslispunten**

**Het college geeft de raad het advies om vast te stellen:**

- **Beleidsnotitie Toekomstbestendig begraafplaatsenbeleid gemeente Aalten**
- **Beleidsnotitie Natuurbegraven in de gemeente Aalten**
- **Begraafplaats Kloosterdijk in Bredevoort aan te wijzen als natuurbegraafplaats**
- **Beheerverordening en toelichting gemeentelijke begraafplaatsen Aalten per 1 januari 2025**
- **Verordening op de heffing en invordering van de lijkbezorgingsrechten 2025 gemeente Aalten met bijbehorende toelichting en tarieven per 1 januari 2025**

**Het college besluit vast testellen:**

- **Nadere regels gemeentelijke begraafplaatsen Aalten per 1 januari 2025**

**Besluit**

Akoord.

**Inleiding**

## Inleiding:

Bureau Van Oort & Ros - Partners bij Ontwikkeling heeft in opdracht van de gemeente Aalten een inventarisatie gemaakt van de huidige problematiek met betrekking tot de begraafplaatsen en een voorstel uitgewerkt voor toekomstbestendig begraafplaatsenbeleid.
Het nieuwe beleid vergt aanpassing van zowel de beheerverordening, de

bijbehorende nadere regels en de verordening op de heffing en invordering van de lijkbezorgingsrechten.
De gemeente Aalten heeft het beheer van 7 gemeentelijke begraafplaatsen. De exploitatie van deze gemeentelijke begraafplaatsen is verre van kostendekkend, mede omdat het aantal begravingen afneemt. Er zijn al diverse stappen genomen om de kostendekkendheid te verbeteren (2008, 2012 en 2019), maar de impact van die maatregelen is tot nu toe relatief gering. Het is gezien de historische en huidige maatschappelijke ontwikkelingen niet realistisch om ervan uit te gaan dat een kostendekkende exploitatie haalbaar is. Toekomstbestendig beheer vraagt een nieuwe visie en andere keuzes, een goede balans tussen levensbeschouwelijke, maatschappelijke en bedrijfseconomische waarden.
De uitgifte van natuurgraven en het verbreden van de dienstverlening bieden mogelijkheden om in te spelen op hedendaagse behoeften van de inwoners én ter verkrijging van nieuwe inkomsten. De begraafplaatsen Berkenhove in Aalten en Nieuwe begraafplaats in Dinxperlo krijgen de status van hedendaags gedenkpark en de begraafplaats aan de Varsseveldsestraatweg in Aalten de status van een Historisch gedenkpark en de begraafplaats in Bredevoort krijgt de hoofdfunctie natuurbegraafplaats.
Een beperkte kostenbesparing is mogelijk door het sluiten voor begravingen van de oude begraafplaatsen Piet Heinstraat in Aalten, Prins Mauritsstraat in Bredevoort en Kerkhofweg in Dinxperlo. Dat biedt de gemeenteraad over 10 jaar de mogelijkheid om te besluiten over opheffing of andere functies, eventueel de functie van cultuurhistorisch waardevol erfgoed. Na een besluit tot opheffing blijven de graven nog minimaal 20 jaar liggen.
Het nieuwe beleid vraagt een aanpassing van de beheerverordening en nadere regels, alsmede een herijking van de lijkbezorgings- en begraafplaatstarieven op basis van vergelijkbare tarieven in de regio.

**Argumenten**

1. De huidige kostendekkendheid van de begraafplaatsen bedraagt ongeveer 40%. Bij ongewijzigd beleid zal het tekort voor de exploitatie alleen maar toenemen en jaarlijks een toenemend beroep doen op de algemene middelen. Deze situatie is onhoudbaar. Kostenbesparingen zijn nauwelijks mogelijk en zullen leiden tot achteruitgang van het onderhoudsniveau en uitstraling van de begraafplaatsen, met minder begravingen en minder inkomsten als gevolg.
2. Het genereren van nieuwe inkomstenbronnen middels de uitgifte van natuurgraven en verbreding van de huidige dienstverlening met ruimere keuzemogelijkheden voor graftermijnen biedt perspectieven zonder dat grote investeringen nodig zijn. Aanwezige velden voor uitbreiding en herbestemming van vrijkomende velden (indien geen verlenging van het grafrecht plaatsvindt) kunnen via een eenvoudige herinrichting hiervoor geschikt gemaakt worden. Op de begraafplaats Kloosterdijk in Bredevoort wordt het braakliggende deel omgevormd tot een officiële natuurbegraafplaats. Begraafplaats Varsseveldsestraatweg worden kleinschalige themavelden aangelegd.
3. Elke kern van de gemeente verdient een aantrekkelijke begraafplaats. De begraafplaatsen Berkenhove in Aalten en Nieuwe begraafplaats Dinxperlo krijgen de status van hedendaags gedenkpark, waarbij het parkonderhoud onder verantwoordelijkheid en budget van de

Buitendienst komt. De begraafwerkzaamheden worden door het begraafplaatsteam 100% kostendekkend uitgevoerd middels jaarlijks vast te stellen tarieven. Voor beide kernen is een medewerker verantwoordelijk voor het voorlopen en gastheerschap.

4. Begraafplaatsen zijn sterk afhankelijk van marktwerking. Dat vraagt een aanbod dat is afgestemd op de hedendaagse behoeften van de inwoners van de gemeente Aalten én tarieven die kunnen concurreren met crematoria en natuurbegraafplaatsen in de regio. De huidige tarieven voor asbestemmingen zijn te hoog en vragen bijstelling. Financieel is het verstandiger om bepaalde diensten onder de kostprijs aan te bieden dan geen inkomsten te krijgen omdat de tarieven te hoog zijn.
5. De oude begraafplaatsen vragen blijvend onderhoud zonder dat daar inkomsten tegenover staan. In de komende decennia zullen de kosten bovendien toenemen vanwege onderhoud van historische monumenten die in verval raken. Door het formeel sluiten van deze begraafplaatsen vinden er geen begravingen en bijzettingen meer plaats, maar blijven de begraafplaatsen nog wel open voor bezoek. Dat biedt de gemeente de mogelijkheid om over tien jaar opnieuw een zorgvuldige weging te maken van levensbeschouwelijke, maatschappelijke en financieel-bedrijfseconomische waarden, waarbij opheffing of overdracht aan werkgroepen of aanwijzing als gemeentelijk erfgoed opties zijn.
6. Het onderhoudsniveau van de gedenkparken blijft gemiddeld genomen gelijk, niveau B, waarbij de entree en de ruimte rond gedenkmonumenten een iets hoger onderhoudsniveau krijgen dan de oudere delen. Paden worden waar mogelijk ingezaaid met gras en gemaaid. Dit is een goedkopere werkwijze en biedt een acceptabel beeld. Het beheer van de oude begraafplaatsen wordt geminimaliseerd.
7. De begraafplaats aan de Varsseveldsestraatweg in Aalten wordt grotendeels uitgezonderd van sluiting. Op deze begraafplaats worden kleinschalige themavelden aangelegd voor een diversiteit van gedenkmogelijkheden. Het betreft onderhoudsvrije natuurgraven, diverse asbestemmingen, verzamelplaats voor funerair erfgoed, diverse gedenkplaatsen voor specifieke doelgroepen, waaronder levenloos geboren kinderen.
8. Nieuw beleid vraagt een aangepaste beheerverordening en verordening op de heffing en invordering van de lijkbezorgingsrechten. In de bijbehorende bijlagen bij deze verordeningen wordt per artikel toegelicht welke keuzes gemaakt worden.

**Kanttekeningen**

Er is voor gekozen om de beheerverordening beknopt te houden en een verdere uitwerking te regelen via nadere regels die geen raadsbesluit vergen. Op deze wijze kan het college snel en adequaat inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe wensen en eventuele toekomstige problemen. Aangezien

| | |
|---|---|
| | beheerverordening en nadere regels sterk met elkaar verbonden zijn worden ze gelijktijdig voor besluitvorming aangeboden. De Beheerverordening en de Verordening op de heffing en invordering van de lijkbezorgingsrechten vereisen een raadsbesluit, de nadere regels volstaan met een collegebesluit. |
| **Overleg gevoerd met** | **Erik Groters (wethouder), Bernadet Sweenen (Teammanager Dienstverlening), André Nijhuis (Teammanager Ruimte), Arjan Klumpers (Teammanager Buitendienst), Evelien Hillen, Hans den Hengst en Charlotte Oude Vrielink.**<br>**De medewerkers van de begraafplaatsen, medewerkers van de begraafplaatsenadministratie/Team Dienstverlening en de portefeuillehouder begraafplaatsen hebben feedback gegeven op de beleidsnotities en begraafplaatsverordeningen.**<br>**Voor belangstellende raadsleden heeft een rondleiding plaatsgevonden op 30 augustus 2023.** |
| **Vervolgstappen en planning** | Bespreking collegeadvies op 10 september 2024<br>Beeldvormend overleg raad op 8 oktober 2024.<br>Vaststelling Beleidsnotities en geactualiseerde begraafplaatsverordeningen door de raad op 29 oktober 2024.<br>Vaststelling Nadere regels door college op 1 januari 2025.<br>Ingangsdatum nieuwe verordeningen per 1 januari 2025. |
| **Participatie** | Op 18 april 2024 op de middag is er een participatie bijeenkomst geweest voor de ondernemers en op de avond zijn de burgers geweest met als doel het meedenken over toekomstbestendig begraafplaatsbeleid. Verslag zie bijlage. |
| **Communicatie** | **Een communicatieplan voor de verbrede dienstverlening en het nieuwe aanbod is in ontwikkeling.** |